

ЕВРОПЕЙСКОТО ДРУЖЕСТВО – ОТ ИДЕЯ ДО РЕАЛНОСТ

Маргарита Бъчварова

В продължение на повече от 30 години се дискутира създаването на унифицирана правна форма в рамките на Европейската общност. От 1959 г. учени и практики европейци обединяват ентузиазма, научния и практическия потенциал относно създаването на адекватна правна форма, която да преминава без препятствия държавните граници и да стимулира развитието на Европейския пазар. Концепцията за европейско дружество преминава през върхове и спадове поради факта, че си поставя сложната задача да постигне уеднаквяване в отделни части на националните дружествени системи. Значителен подем настъпва през 1991 г. с европейската регламентация на принципите на учредяване, на фирмено наименование, на минималния изискуем капитал, на управлението, на общото събрание и на преместване на седалището на дружеството [1].

Официално на 8.10.2001 г. се създаде Уставът на европейското дружество (*Societas Europaea*) [2]. Директивата за Европейското дружество бе въведена от всички държави членки едва в началото на 2007 г. Основната идея, поставена и като непосредствена цел в Регламента, е „премахване на бариерите пред създаването на обединения от дружества от различни държави членки; възможност за дружествата с европейско измерение да комбинират, планират и реорганизируют дейността си в общностен мащаб, както и да преместват седалището според устройствения си акт в друга държава членка при осигуряването на пропорционална защита на интересите на миноритарните акционери и третите страни;...”. Така се създаде обща нормативна уредба относно свободното движение на правната форма от една държава в друга с оглед преодоляване на бюрократичните изисквания на националните законодателства и улесняване на движението на стоки и капитали в рамките на общия пазар.

Европейското дружество се приема като едно от големите юридически достижения и открития, което има за цел да стимулира икономиката, да спомогне за извършването на трансгранични сливания и да обуслови хармонизиране на отделните национални законодателства. Липсата на уед-

The report makes analysis of the establishment of the European company as an on-going process associated with the approximation and unification of the different national legislations. It introduces the basic regulatory documents that govern the establishment of the European company. Emphasis is made on the special aspects of the European company as compared to the other commercial companies. Systematization of its specific legal characteristics is made. The report also introduces problems relative to the difficulties in the establishment of the European company.

In conclusion the author assumes that there exists a specific national legal form of European identity.

наквени правила води до правна несигурност, до увеличени разходи за извършване на сделките, множество съдебни спорове, занижена защита на инвеститори, съдружници, акционери. За период близо от десет години, след приемането на първия устройствен акт, в държавите – членки на ЕС, са регистрирани 595 европейски дружества (ЕД), като най-много са в Чешката република и Германия. В южните държави – членки на ЕС, с изключение на Кипър, са регистрирани съвсем малък брой европейски дружества [3]. Като цяло техният брой не кореспондира на първоначално вдъхновената научна идея за създаването на европейска дружествена правна форма. Фактор за този нисък регистриран брой дружества е разнородната правна уредба. Нормативната рамка на ЕД се създава на две нива, а именно: на ниво европейско право, от една страна, и от друга страна, на ниво национално законодателство. От значение за него са следните европейски актове: а) Регламент № 2157/2001 г. от 08.10.2001 г. относно Устава на европейското дружество; б) Директива 2001/86/ЕО на Съвета за допълнение на Устава на европейското дружество относно участието на заетите лица; в) уредба в устройствения акт на европейското дружества. След европейските актове от значение за приложимото право

относно ЕД е съответното национално законодателство на държавите членки.

Основното правило е за неуредените в Регламента въпроси приложимото право да се определя по седалището на обединението според устройствения му акт.

За първообраз на ЕД се приема акционерното дружество като най-универсална форма между държавите. В тази връзка националното ни законодателство е едно от първите, възприело директивите на Европейската икономическа общност по отношение на уредбата на акционерното дружество. Отграничаването на ЕД може да се извърши по редица формални юридически признаци. Налице е специфичен начин на определяне на фирменото наименование. Задължителен реквизит на анализираната правна форма е изписването на съкращението „SE”, което именно отразява вида на субекта – *Societas Europea*.

По своята юридическа същност ЕД е капиталово търговско дружество, при което са налице особени изисквания за минимални размери на капитала. За учредяването му е необходим записан капитал от 120 000 евро, освен ако националните законодателства не предвиждат, съгласно вътрешното си право, по-висок размер. ЕД е самостоятелно юридическо лице, като неговата правосубектност възниква от деня на вписването му в съответния регистър. Поради факта, че относно правоспособността въпросът е предоставен на отделните държави членки, съгласно търговското ни законодателство, юридическото лице възниква именно от вписването в търговския регистър. Агенцията по вписванията е задължена в срок от един месец да изпраща служебно съобщение до Официален вестник на Европейските общности за регистрираните в България европейски дружества.

За критерий при определяне на седалището Регламентът поставя изискването това да е в държава – членка на Общността, където се намира и главното управление на дружеството. Правилото се възприема от националните законодателства и по отношение на останалите дружествени форми.

Специфичен момент при учредяването на дружеството е участието на работниците и служителите, за което отделните държави следва да приемат и вътрешно нормативни разпоредби.

Вътрешното ни търговско право предвижда определени субекти да встъпват в качеството на учредители на ЕД. Това могат да бъдат само юридически лица, а не и отделни физически лица. За информиране на работниците и служителите, когато се предприемат стъпки по учредяване на ЕД, във вътрешното ни право е налице специален закон – Закон за информиране и консултиране с

работниците и служителите в многонационалните предприятия, групи предприятия и европейски дружества. Въведено е изискването органите за управление на участващите дружества, когато съставят план за създаване на европейско търговско дружество, да предоставят на ръководствата на синдикалните организации в предприятието и на представителите на работниците и служителите информация за участващите дружества, за дъщерните дружества или клонове и за броя на работниците и служителите в тях с цел създаване на специален орган за преговори. Предвидена е специална процедура за създаването на този специален орган с цел сключването на писмено споразумение, което да определи условията за участие на работниците и служителите в европейското търговско дружество. Учредяването на европейско дружество предполага наличието на множество допълнителни законови изисквания от процедурна гледна точка, което представлява своеобразна бариера за предприемане на инициатива за образуване. Това намалява ефекта от евентуалните предимства, които могат да се постигнат със създаването на ЕД, а именно: а) вместо да се развива дейност чрез клонове или дъщерни дружества в държавите членки да се създаде едно европейско дружество, което да има обща регулативна рамка и европейска идентичност; б) свободно преместване на седалището на ЕД от една държава членка в друга държава, след прекратяването му в държавата по регистрация, и учредяване на ново юридическо лице в държавата след промяната; Създаването на ЕД предполага опитност и информираност на самия търговец, което към настоящия момент не е всеобща практика. Предвидените начини за учредяване на ЕД са сложни и са преди всичко на основата на преобразуването. Това става чрез: а) сливане на две или повече акционерни дружества или европейски дружества; б) създаване на холдингово европейско дружество от едно или повече акционерни дружества или европейски дружества, или дружества с ограничена отговорност; в) учредяване на дъщерно европейско дружество (съвместно европейско дружество); г) преобразуването на акционерно дружество, учредено съгласно законодателството на някоя държава – членка на ЕС, в дъщерно дружество на съществуващо европейско дружество. Те, от своя страна, изискват подготовка и време, както и допълнителни разходи, свързани с вписването му. При избор на седалище следва да се отчете и познава в детайли данъчният режим на държавата, където ЕД е установено.

Независимо от поставените проблеми въвеждането на унифицирана правна форма с евро-

пейска идентичност следва да бъде споделено. Основен извод от действащата уредба на ЕД е, че е направена сериозна стъпка в процеса на нормативното уеднаквяване за създаването на обща наднационална правна форма, която да притежава възможността за свободно движение в рамките на общността. Но все още преодоляването на отделни, преди всичко особености във вътрешното национално законодателство на държавите, представлява сериозна пречка за действителното £ функциониране. Необходимо е усъвършенстване на действащия Регламент, който да облечи прилагането и функционирането на ЕД за в бъдеще.

Литература

1. **Хопт, Клаус, Таня Бузева.** Европейско дружествено право. С., Сиби, с. 139.

2. **Регламент (ЕО) № 2157/2001** на Съвета от 8 октомври 2001 г. относно Устава на европейското дружество (SE).

3. **Доклад** на Европейската комисия до Европейския парламент и съвет, Брюксел, 17.11. 2010 г.

4. **Герджиков, О.** Коментри на Търговския закон. Книга първа. чл. 1–112, С., 1991, Алиена Дочева 55, с. 23.

За контакти:

доц. д-р Маргарита Стефанова Бъчварова
Икономически университет – Варна
катедра „Правни науки”